

Atatürk İlkeleri

Kazanım Ders Notu - 18

» Atatürk İlkeleri ve Atatürkçülük

Atatürk tarafından ortaya konulan, temelini Atatürkçü düşünce sisteminin oluşturduğu, tam bağımsızlığı ve çağdaşlaşmayı sağlamayı amaçlayan ilkelere Atatürk ilkeleri denir.

Atatürk ilkeleri şunlardır

- Milliyetçilik
- Cumhuriyetçilik
- Laiklik
- Halkçılık
- Devletçilik
- İnkılapçılık

Atatürk İlkelerinin Ortak Özellikleri

- Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
- Kaynağı Türk milli kültürüdür.
- Evrensel ve barışçıldır.
- Birbirleriyle uyumlu, birbirini tamamlayıcıdır.
- Akılcı ve bilimseldir.
- Milli egemenlik ve bağımsızlık temeline dayanır.
- Laik düşünce ve hukuka dayanır.
- Hak ve hürriyetleri koruyucudur.
- Taklitçi değildir.
- Kabul edilmelerinde dış baskı ve zorlama yoktur.
- Uygulamaya da yansımıştır.

Dikkat: Atatürkçülük, dogmatik ve statükocu değildir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün akıl ve bilimin öncülüğünde devletin ve toplumun çağdaşlaşması amacı ile siyasi, ekonomik, toplumsal alanlardaki düşüncelerine "Atatürkçülük" denilmektedir. Atatürkçü düşünce sisteminin temeli Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde yapılan inkılaplar ve Atatürk ilkeleridir.

» Milliyetçilik

- Milletini sevmek, milletini yüceltme amacını benimsemek ve o yolda yürümektir.
- Milli birlik ve beraberliği sağlama amacını taşır.
- Ayrıştırıcı değil, birleştiricidir.
- Türk ırkının üstünlüğüne değil, ulusların eşitliği temeline dayanır. Bu nedenle ırkçı değildir.
- Temelinde tam bağımsızlık vardır. Ülke ve millet bütünlüğüne önem verir.
- Türk milletinin maddi ve manevi değerlerine sahip çıkmayı amaçlar.

Bu ilke doğrultusunda yapılan inkılaplar

- TBMM'nin açılması
- Kabotaj Kanunu
- Kapitülasyonların kaldırılması
- İzmir İktisat Kongresi
- Türk Tarih Kurumu
- Türk Dil Kurumu
- İstiklâl Marşı'nın kabulü
- Şirketlerin millileştirilmesi
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu

İpucu ve anahtar kelimeler

- Türk
- Milli
- Vatan
- Kültür
- İstiklâl
- Dil, tarih
- Beraberlik
- Bağımsızlık

» Cumhuriyetçilik

- Cumhuriyetçilik, devletin yönetim şekli olarak cumhuriyeti kabul etmek, bu yönetimi benimsemek, onu korumak ve yaşatmak demektir.
- Cumhuriyet, egemenliğin millete ait olduğu yönetim biçimidir.
- Egemenliğin millete ait olduğu bu yönetim şeklinde herkesin seçme ve seçilme hakkı vardır.
- Cumhurbaşkanı başta olmak üzere devlet yöneticileri seçimle iş başına gelir.
- Halk tarafından seçilen meclis üyeleri halkı temsil eder ve halk adına karar alır.

Bu ilke doğrultusunda yapılan inkılaplar

- TBMM'nin açılması
- Anayasaların kabul edilmesi
- Saltanatın kaldırılması
- Cumhuriyetin ilan edilmesi
- Halifeliğin kaldırılması
- Siyasi partilerin kurulması
- Kadınlara siyasi hak verilmesi

İpucu ve anahtar kelimeler

- Siyasi
- Yönetim,
- İdari
- Milli egemenlik
- Siyasi partiler
- Oy vermek
- Milli irade
- Seçimler

Atatürk İlkeleri

Kazanım Ders Notu - 18

» Laiklik

- **Laiklik**, devlet düzeninin ve hukuk kurallarının dine değil, akla ve bilime dayandırılmasıdır. Kısaca din işleri ile devlet işlerinin ayrı yürütülmesidir.
- **Laiklikte** devletin resmi dini yoktur. Devlet tüm din ve inançlara eşit mesafededir.
- **Laiklikte** her türlü inanca saygı esastır. Kişiler din, inanç ve ibadet hürriyetine sahiptirler.
- **Laiklik**, toplum ve devlet yaşamının akla ve bilime dayandırılmasıdır.
- **Laikliğe** göre, dini inanç ve duyguların istismar edilmesine izin verilmez.

İlke doğrultusunda yapılan inkılaplar

- Saltanatın kaldırılması
- Halifeliğin kaldırılması
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- Tekke ve zaviyelerin kapatılması
- Medeni Kanun
- Dini unvanların yasaklanması
- Medreselerin kapatılması
- Şerîye ve Evkâf Vekaletinin kaldırılması

İpucu ve anahtar kelimeler

- Akıl ve bilim
- Din ve mezhepler
- Din ve vicdan özgürlüğü
- İnanç ve ibadet özgürlüğü

» Halkçılık

- **Halkçılık**, devletin halk yararına bir siyaset izlemesi, halka hizmet götürmesi ve kişilerin dil, din, ırk, mezhep, cinsiyet ve siyasi görüşüne bakılmaksızın kanun önünde eşit kabul edilmesidir.
- Halkçılıkta toplumu oluşturan bütün bireyler kanun önünde eşittir. Halkçılık, sınıf ve zümre ayrımcılığını kabul etmez.
- Sosyal devlet anlayışı çerçevesinde halka hizmeti ve milli gelirin adaletli bir şekilde dağıtılmasını esas alır.

Sosyal devlet: Devletin toplumsal huzuru ve adaleti sağlamak, vatandaşına ucuz, bedava hizmet götürmek için sosyal ve ekonomik hayata müdahale etmesidir. Kısacası halkına hizmet götüren devlettir.

Bu ilke doğrultusunda yapılan inkılaplar

- Medeni Kanun
- Soyadı Kanunu
- Aşar vergisinin kaldırılması
- TBMM'nin açılması
- Kılık Kıyafet Kanunu
- Kadınlara siyasi hak verilmesi
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- Unvanların yasaklanması

İpucu ve anahtar kelimeler

- Eşitlik
- Ayrıcalıksız toplum
- Sosyal devlet
- Sosyal adalet

» Devletçilik

- **Devletçilik**, devletin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda hızlı bir gelişme sağlamak amacıyla ekonomiyi kendisinin yönlendirmesidir. Dar anlamda devletin ekonomiye müdahalesini öngören sistemdir. **Devletçilik ilkesinin ortaya çıkmasının nedenlerinden bazıları şunlardır;**
- Ülkenin savaştan yeni çıkmış olması ve halkın elinde yeterli sermaye olmaması
- Sosyal adalet ve eşitliğin sağlanması için yatırımların bir önce yapılma gerekliliği
- Fabrikalar kurarak dışa bağımlılığı, ithalatı azaltma ve çağdaşlaşmayı sağlama isteği
- 1929 dünya ekonomik krizi nedeniyle özel sektörün ekonomiyi iyi yönetememesi

Bu ilke doğrultusunda yapılan inkılaplar

- Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı
- MTA'nın kurulması
- Etibank ve Sümerbank
- Devlet Demir Yolları
- Uşak Şeker Fabrikası
- Devlet işletmelerinin açılması
- Devlet bankalarının kurulması

İpucu ve anahtar kelimeler

- İktisat
- Ekonomi
- Kalkınma
- Planlama
- Devletin bankalar açması
- Devletin fabrikalar yapması

» İnkılapçılık

- **İnkılapçılık**, bir toplumun eskimiş, gelişmeyi ve ilerlemeyi engelleyen kurumlarını kaldırıp yerlerine yenilerini kurma, yerleştirme ve benimsetme işidir. Kısacası çağın gerisinde kalmama, daima ileriye gitme ve modernleşmedir.
- İnkılapçılık, tüm Atatürk ilkelelerine dinamizm yani hareketlilik kazandıran ilkedir.
- İnkılapçılıkta ana düşünce çağın gerisinde kalmama ve toplumun sürekli çağdaşlaşmasıdır.

Yapılan inkılaplar

Diğer ilkelere anlatılan tüm inkılaplar çağdaşlaşma için yapılmıştır. Bundan dolayı tüm inkılaplar inkılapçılık ilkesiyle ilgilidir. Diğer ilkelere bahsedilen inkılaplar dışında kalan inkılaplar (**Takvim, ölçü birimleri, hafta sonu tatili vb değişiklikler**) bu ilke bünyesinde kabul edilir.

İpucu ve anahtar kelimeler

- Yenilik
- İnkılâp
- Muasır
- Uygarlık
- Medeni
- Modern
- Dinamizm
- Çağdaşlaşma

» Saltanatın Kaldırılması

Nedenleri

- Saltanatın milli egemenliğe aykırı olması
- Padişah ve Osmanlı Hükûmeti'nin, Milli Mücadele'nin aleyhindeki çalışmaları
- Ülke içindeki iki başlılığa son vermek
- Lozan Konferansı'na Osmanlı Hükûmeti'nin de davet edilmesi

Not: Hızlandıran gelişmedir.

Sonuçları

- Yönetimde iki başlılık sona erdi.
- Milli egemenlik yolunda önemli bir adım atıldı.
- Cumhuriyetin ilanı için önemli bir adım atıldı.
- Laiklik yolunda önemli bir adım atıldı.

Not: Laikliğin ilk adımıdır.

- Osmanlı Devleti resmen sona erdi.

Saltanatın kaldırılmasıyla Padişah Vahdettin ülkeyi terk etti. TBMM tarafından Abdülmecit Efendi devlet işlerine karışmamak üzere halife seçildi.

Dikkat: Saltanat kaldırılınca Osmanlı hanedanı ülkeyi terk etmedi. Halifelik kaldırılınca terk edecektir. Saltanatın kaldırılması, I.TBMM'nin yaptığı tek inkılaptır.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Cumhuriyetçilik
- Laiklik
- İnkılapçılık

» Ankara'nın Başkent Olması

Bağımsızlığımızı kazandığımız Kurtuluş Savaşı'nın yönetildiği şehir olan Ankara, cumhuriyetin ilanından kısa bir süre önce 13 Ekim 1923 tarihinde başkent ilan edilmiştir.

Nedenleri

- TBMM'nin burada açılmış olması ve Kurtuluş Savaşı'nın bu şehirden yönetilmesi (Tarihi neden)
- Türkiye'nin orta yerinde bulunması ve askeri, siyasi yönden güvenilir bir konumda bulunması (Siyasi, askeri ve coğrafi neden)
- Ülkenin her tarafına hizmet götürecek uygun bir konumda olması

İstanbul'un başkent yapılmamasının nedeni?

- Kurtuluş Savaşı'nın Ankara'dan yönetilmesi ve TBMM'nin burada kurulması
- Lozan'a göre boğazlar üzerinde tam olarak hâkimiyet kuramamamız nedeniyle İstanbul'un güvenli olmamasıdır.

» Halifeliğin Kaldırılması

Nedenleri

- Halifenin devlet işlerine karışması
- Halifenin devlet başkanı gibi hareket ederek yabancı elçileri kabul etmesi
- Eski rejime dönmek isteyenlerin halifeyi kullanması
- Halifenin yenilikler önünde engel olması

Sonuçları

- Laiklik için en önemli adım atıldı.
- Milli egemenlik yolunda önemli bir adım atıldı.
- İnkılâpların önü açıldı ve hızlandı.
- Osmanlı ailesi yurt dışına çıkarıldı.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Laiklik
- Cumhuriyetçilik
- İnkılapçılık

Önemli Not: Saltanat kaldırıldığında halifeliğin kaldırılmamasının nedeni, henüz ortamın uygun ve halkın bu duruma hazır olmamasıydı.

Dikkat: Halifeliğin kaldırılması ile Osmanlı ailesinin yurt dışına çıkartılmasının gerekçesi; Osmanlı ailesine mensup olan kişilerin gelecekte saltanat ve halifelik iddiasında bulunmalarını engellemektir.

Saltanatın kaldırılması

1 Kasım 1922

Ankara'nın başkent olması

13 Ekim 1923

Cumhuriyet'in ilan edilmesi

29 Ekim 1923

Halifeliğin kaldırılması

3 Mart 1924

Şerîye ve Evkâf Vekâletinin kaldırılması

3 Mart 1924

Erkân-ı Harbiye Vekâletinin kaldırılması

3 Mart 1924

Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye

8. SINIF - 4. ÜNİTE

Siyasi Alandaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 19

» 3 Mart 1924'te Yapılan Diğer Siyasi Yenilikler

- Şeriye ve Evkaf Vekâleti kaldırılarak yerine Diyanet İşleri Başkanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü kurulmuştur. (Laiklik, İnkılâpçılık)
- Erkan-ı Harbiye Vekâleti kaldırılarak yerine Genelkurmay Başkanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı kurulmuştur. (Cumhuriyetçilik, İnkılâpçılık)

» Şeriye ve Evkâf Vekaletinin Kaldırılması

Şeriye ve Evkaf Vekaleti kaldırılarak;

- Din işlerini yürütmek üzere Diyanet İşleri Başkanlığı kuruldu.
- Vakıf işlerini yürütmek üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü kuruldu.

Şeriye ve Evkâf Vekâletinin kaldırılması ile;

- Din işleri siyasetin dışına çıkarılarak laik devlet anlayışı güçlendi.
- Çağdaş devlet olma yolunda önemli bir adım atıldı.

» Erkân-ı Harbiye Vekaletinin Kaldırılması

- TBMM'nin içinde ordu kökenli birilerinin olması milli egemenliğe aykırıydı.
- Ordunun siyasetten ve siyasi işlerden uzaklaştırılması için Erkân-ı Harbiye Vekâleti kaldırılarak meclisin dışında Genelkurmay Başkanlığı kuruldu.
- Erkân-ı Harbiye Vekâletinin kaldırılması ile ordu, siyasi işlerin dışına taşınmış ve ordu siyasetten ayrılmıştır.
- Erkân-ı Harbiye Vekâletinin kaldırılması cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

» 1924 Anayasası

TBMM, Millî Mücadele'yi yönetebilmek ve ihtiyaç duyduğu yetkileri belirleyebilmek için 1921 yılında Teşkilat-ı Esasiye adında bir anayasa hazırlamıştı. Savaş şartlarına cevap verecek şekilde, kısa ve öz olarak hazırlanan bu anayasada temel hak ve özgürlüklerle ilgili kurallar yer almamıştı.

Cumhuriyetin ilanından sonra 1921 Anayasası'nda değişiklik yapılmış; devletin yönetim şeklinin cumhuriyet, resmî dilinin Türkçe, dininin İslam olduğuna dair maddeler anayasaya eklenmişti.

TBMM, devletin temel kurumlarını ve yetkilerini belirlemek, vatandaşların temel hak ve hürriyetlerini koruma altına almak için 20 Nisan 1924 tarihinde yeni bir anayasa hazırladı.

1924 Anayasası'nın Bazı Özellikleri

- Bu anayasadan 1928 yılında "Devletin dini İslam'dır." maddesi çıkarıldı. Böylece anayasa laik bir yapıya kavuştu.
- 1934 yılında kadınlara da seçme ve seçilme hakkını veren madde anayasaya eklendi. Böylece siyasal alanda kadın-erkek eşitliği sağlandı.
- 1937 yılında Atatürk ilkeleri bu anayasaya girdi.
- 1924 Anayasası'nın çıkarılması cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

Saltanatın kaldırılması

Ankara'nın başkent olması

Cumhuriyet'in ilan edilmesi

Halifeliğin kaldırılması

Şeriye ve Evkâf Vekâletinin kaldırılması

Erkân-ı Harbiye Vekâletinin kaldırılması

Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 21

» Tevhid-i Tedrisat Kanunu

Osmanlı'da birbirinden bağımsız ve farklı tarzda eğitim veren kurumlar bulunmaktaydı. Bu durum Osmanlı'da eğitimde, öğretimde ve kültürde birlik, bütünlük olmadığının göstergesiydi. 3 Mart 1924'te halifeliğin kaldırıldığı gün Tevhid-i Tedrisat Kanunu da çıkarıldı.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile;

- Eğitim ve öğretimde birlik sağlandı.
- Farklı kültürde bireylerin yetişmesinin önüne geçildi.
- Birbirinden bağımsız ve farklı eğitim veren tüm eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlandı.
- Yabancı ve azınlık okulları devlet denetimine alınarak bunların millî kültürü zedeleyici eğitim yapmalarının önüne geçildi.
- Bu kanundan sonra çağın gerisinde kalan medreseler kapatıldı.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Milliyetçilik
- Halkçılık
- Laiklik
- İnkılapçılık

» Harf İnkılabı

Nedenleri

- Arapça harflerinin Türkçenin dil ve ses yapısına uygun olmaması
- Türkçenin okunup yazılmasının kolaylaştırılmak istenmesi
- Eğitim-öğretimin yaygınlaştırılmak ve çağdaş bir yapıya kavuşturulmak istenmesi
- Millî kültürün ve Türkçenin korunmak istenmesi

Sonuçları

- Okuma yazma kolaylaştı ve okur yazar oranı arttı.
- Arapçanın Türkçe üzerindeki etkisi azaldı.
- Millî dil ve kültürün gelişmesi sağlandı.
- Çağdaşlaşma yolunda bir adım atıldı.

» Millet Mektepleri

Harf inkılabının başarıya ulaşması için bütün yurtda okuma ve yazma seferberliği başlatıldı. Yeni alfabenin öğrenilmesi için **Millet Mektepleri** açıldı. Millet Mektepleri, okuma yazma bilmeyen okul çağı dışındaki yetişkinlere (16-45) yeni harfleri öğretmek için açılan kurumlardır.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Milliyetçilik
- İnkılapçılık

» Türk Tarih Kurumu

- Türk tarihinin sadece Osmanlı ve İslam tarihiyle sınırlı olmadığını göstermek
- Geçmişimizi araştırarak Türk tarihini aydınlatmak
- Türklerin dünya uygarlığına yaptığı hizmetleri ve katkıları göz önüne sermek
- Millî tarih anlayışı oluşturarak millî kültürü korumak
- Yabancı tarihçilerin Türkler hakkında yaptıkları olumsuz propagandaları ortadan kaldırmak için kurulmuştur.

» Türk Dil Kurumu

- Türkçeyi yabancı dillerin etkisinden kurtarmak
- Konuşma ve yazı dili arasındaki birlikteliği sağlamak
- Türkçeyi bilim dili haline getirmek
- Türkçenin zenginliğini ortaya çıkarmak amacıyla kurulmuştur.

Bir milletin eğitimi, dili ve tarihi o milletin millî kültürünü ve millî kimliğini oluşturur. Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu, millî kültürü ve millî kimliği geliştirmek amacıyla kurulmuştur.

Atatürk'ün mirasının bir bölümünü Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumuna bırakması, onun millî kültüre ve millî kimliğe verdiği önemi gösterir.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Milliyetçilik

Tevhid-i Tedrisat Kanunu

3 Mart 1924

Musiki Muallim Mektebi

1924

Harf İnkılabı

1 Kasım 1928

Millet Mektepleri

1928

Güzel Sanatlar Akademisi

1928

Türk Tarih Kurumu

12 Nisan 1931

Türk Dil Kurumu

12 Temmuz 1932

Üniversite Reformu

1 Ağustos 1933

Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 21

» Üniversite Reformu

"Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, başarılı olmak için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlimin ve fennin dışında mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalalettir." diyen Atatürk, bilimsel gelişmeleri hızlandırmak ve ulusal değerlere bağlı bilim insanları yetiştirmek istiyordu. Bu amaçla Türkiye'deki yükseköğretimi incelemesi ve bir reform tasarısı hazırlaması için İsviçre'den Prof. Dr. Albert Malche davet edildi.

Malche, yaptığı incelemeler sonucunda bir rapor hazırladı. Bu rapor temel alınarak yapılan üniversite reformu ile Osmanlı Devleti'nde 20. yüzyılın başlarında kurulmuş olan Darülfünun, 1933 yılında İstanbul Üniversitesine dönüştürüldü.

» Üniversite Reformu Doğrultusunda Yapılan Çalışmalar

- Derslerde deney, gözlem ve uygulamalara ağırlık verilmiştir.
- Halk konferansları ve üniversite haftaları düzenlenerek üniversiteler halka açılmıştır.
- Üniversitelerin akademik personel, bina, birim ve malzeme ihtiyaçları giderilmiştir.
- Yurt dışından uzmanlar getirilmiş ve geleceğin bilim insanlarının yetişmesi sağlanmıştır.
- Darülfünunun adı, İstanbul Üniversitesi olarak değiştirilmiştir.
- Avrupa'daki çeşitli ülkelere, yetiştirilmek üzere öğrenciler gönderilmiştir.

» Sanat ve Spor Alanında Yapılan Çalışmalar

Resim ve Heykeltçilik Alanında Yapılan Bazı Çalışmalar

Atatürk "Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki fennin gerektirdiği şeyleri yapmaz; itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur. Halbuki bizim milletimiz, medeni ve ileri olmaya layıktır ve olacaktır." ifadeleriyle sanatın önemine vurgu yapmıştır.

- Ankara'da "Türk İnkılap Sergisi" açılmıştır.
- Resim öğretmeni yetiştirmek amacıyla Gazi Eğitim Enstitüsünde bir bölüm açılmıştır.
- 1937 yılında İstanbul'da "Resim ve Heykel Müzesi" açılmıştır.
- Sanayi-i Nefise Mektebi, Güzel Sanatlar Akademisine dönüştürülmüştür.

» Müzik Alanında Yapılan Bazı Çalışmalar

- 1924 yılında müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla Musiki Muallim Mektebi açılmıştır.
- Avrupa'ya müzik eğitimi için öğrenciler gönderilmiştir.
- Atatürk tarafından ilk Türk operasının kurulması için Adnan Saygun, ilk konservatuvarın kurulması için Cemal Reşit Rey görevlendirilmiştir.

» Spor Alanında Yapılan Bazı Çalışmalar

- Atatürk, ata sporlarımızdan en çok güreşi sevmiş, millî güreşçilerimizi hem maddi hem de manevi olarak desteklemiştir.
- 1922 yılında İstanbul'da Türkiye'nin ilk spor teşkilatı olan "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı" kurulmuştur.
- Beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek amacıyla Çapa Muallim Mektebi açılmış ve bu okula yurt dışından sporcular getirilerek ders verdirilmiştir.

Tevhid-i Tedrisat
KanunuMusiki Muallim
MektebiHarf
İnkılabıMillet
MektepleriGüzel Sanatlar
AkademisiTürk Tarih
KurumuTürk Dil
KurumuÜniversite
Reformu

3 Mart 1924

1924

1 Kasım 1928

1928

1928

12 Nisan 1931

12 Temmuz 1932

1 Ağustos 1933

Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 21

» Üniversite Reformu

*"Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, başarı-
lı olmak için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fennin
dışında mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalalettir."* diyen
Atatürk, bilimsel gelişmeleri hızlandırmak ve ulusal değerlere
bağlı bilim insanları yetiştirmek istiyordu. Bu amaçla Türkiye'deki
yükseköğretimi incelemesi ve bir reform tasarısı hazırlaması için
İsviçre'den Prof. Dr. Albert Malche davet edildi.
Malche, yaptığı incelemeler sonucunda bir rapor hazırladı. Bu
rapor temel alınarak yapılan üniversite reformu ile Osmanlı Dev-
leti'nde 20. yüzyılın başlarında kurulmuş olan Darülfünun, 1933
yılında İstanbul Üniversitesine dönüştürüldü.

Üniversite Reformu Doğrultusunda Yapılan Çalışmalar

- Derslerde deney, gözlem ve uygulamalara ağırlık verilmiştir.
- Halk konferansları ve üniversite haftaları düzenlenerek üniver-
siteler halka açılmıştır.
- Üniversitelerin akademik personel, bina, birim ve malzeme ih-
tiyaçları giderilmiştir.
- Yurt dışından uzmanlar getirilmiş ve geleceğin bilim insanları-
nın yetişmesi sağlanmıştır.
- Darülfünunun adı, İstanbul Üniversitesi olarak değiştirilmiştir.
- Avrupa'daki çeşitli ülkelere, yetiştirilmek üzere öğrenciler gön-
derilmiştir.

» Sanat ve Spor Alanında Yapılan Çalışmalar

Resim ve Heykelticilik Alanında Yapılan Bazı Çalışmalar

*Atatürk "Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki fennin gerektirdiği şey-
leri yapmaz; itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur. Halbuki bizim milletimiz, medeni
ve ileri olmaya layıktır ve olacaktır." ifadeleriyle sanatın önemine vurgu yapmıştır.*

- Ankara'da "Türk İnkılap Sergisi" açılmıştır.
- Resim öğretmeni yetiştirmek amacıyla Gazi Eğitim Enstitüsünde bir bölüm açılmıştır.
- 1937 yılında İstanbul'da "Resim ve Heykel Müzesi" açılmıştır.
- Sanayi-i Nefise Mektebi, Güzel Sanatlar Akademisine dönüştürülmüştür.

Müzik Alanında Yapılan Bazı Çalışmalar

- 1924 yılında müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla Musiki Muallim Mektebi açılmıştır.
- Avrupa'ya müzik eğitimi için öğrenciler gönderilmiştir.
- Atatürk tarafından ilk Türk operasının kurulması için Adnan Saygun, ilk konservatuvarın kurulması için
Cemal Reşit Rey görevlendirilmiştir.

Spor Alanında Yapılan Bazı Çalışmalar

- Atatürk, ata sporlarımızdan en çok güreşi sevmiş, millî güreşçilerimizi hem maddi hem de manevi ola-
rak desteklemiştir.
- 1922 yılında İstanbul'da Türkiye'nin ilk spor teşkilatı olan "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı" kurulmuştur.
- Beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek amacıyla Çapa Muallim Mektebi açılmış ve bu okula yurt dışından
sporcular getirilerek ders verdirilmiştir.

Tevhid-i Tedrisat
KanunuMusiki Muallim
MektebiHarf
İnkılabıMillet
MektepleriGüzel Sanatlar
AkademisiTürk Tarih
KurumuTürk Dil
KurumuÜniversite
Reformu

3 Mart 1924

1924

1 Kasım 1928

1928

1928

12 Nisan 1931

12 Temmuz 1932

1 Ağustos 1933

Toplumsal Alandaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 22

» Şapka Kanunu

Nedenleri

- Türk milletinin içteki modernleşmesini dışa yansıtmak
- Toplumda kıyafet birliğini sağlamak
- Bütün anlam ve görünüşüyle çağdaş bir toplum oluşturmak

Atatürk şapkayı ilk olarak Kastamonu'da tanıttı. Atatürk'ün Şapka Kanunu çıkarılmadan önce Kastamonu gezisine şapka ile gitmesi, halka örnek olmak ve halkın tepkisini ölçmek içindir.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Halkçılık
- İnkılapçılık

» Kılık Kıyafet Kanunu

Şapka inkılabı toplum tarafından benimsenince 1934 yılında Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun çıkarıldı. Bu kanun ile hangi din ve mezhepten olursa olsun ibadethanelerin dışında, dinî kıyafetle gezmeleri yasaklandı. Böylelikle giyim kuşam konusundaki kargaşaya son verilerek milli birlik ve beraberlik güçlendirildi.

» Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması

Nedenleri

Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde İslam dininin birlik, beraberlik ve kardeşlik duygularını geliştiren ve toplumla devlet arasında uzlaştırıcı bir rol üstlenen tekke, zaviye ve tarikatların;

- Zamanla uzlaştırıcı rolünden uzaklaşıp birlik ve beraberlik duygusunu zayıflatmaya başlaması
- Bu kurumlardaki kişilerin şahsi menfaatleri için halkın dinî duygularını istismar etmeye başlamaları
- Millî Mücadele yıllarında yabancı ajanların, bazı tekkelere sızarak bu tekke üyeleri üzerinden halkı isyana teşvik etmesi

Sonuçları

- Toplumsal alanda çağdaşlaşma ve laikleşme adına önemli bir adım atıldı.
- İnsanların dini duygularını sömüren ve gerçek amacından uzaklaşmış tekke ve zaviyeler kapatıldı.
- Şeyh, derviş, dede ve mürit gibi unvanların kullanılması ve bunlarla ilgili elbiselerin giyilmesi ile muskacılık gibi dini duyguların istismar edildiği uygulamalar yasaklandı.
- Büyük din âlimleri ve padişahların türbeleri dışındaki türbeler kapatıldı.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Laiklik
- Halkçılık
- İnkılapçılık

» Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklikler

Nedenleri

Türklerin kullandığı hicri ve Rumi takvim ile Avrupalıların kullandığı miladi takvimdeki gün ve tarihler arasındaki farklılıklar, rakamların, hafta sonunun ve ölçülerin farklı olması ticari ilişkileri zorlaştırıyordu. Bundan dolayı;

- Batılı ülkelerle yaşanan ekonomik ve sosyal sıkıntıları gidermek
- Çağdaş ve modern bir devlet yolunda ilerlemek
- Ülke içinde birlik sağlamak, ikilik ve kargaşaları önlemek amacıyla takvim, saat ve ölçülerde değişiklik yapıldı.

Değişiklikler sonucunda hicri ve Rumi takvim yerine miladi takvim, Arap rakamları yerine uluslararası rakamlar, okka, arşın, endaze yerine kilogram, metre, litre kullanılmaya başlandı. Ayrıca hafta sonu tatili cuma günü yerine cumartesi öğleden sonra ve pazar gününe alındı.

Sonuçları

- Çağdaşlaşma yolunda önemli adımlar atıldı.
- Avrupalı ülkelerle yaşanan ticari sorunlar çözüldü.
- Toplumda yaşanan bazı ikilikler ortadan kaldırıldı.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- İnkılapçılık

Şapka Kanunu	Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması	Miladi Takvimin Kabulü	Uluslararası Rakamların Kabulü	Kadınların Belediye Seçimlerine Katılması	Ölçü Birimlerinin Değişmesi	Kadınların Muhtarlık Seçimlerine Katılması	Soyadı Kanunu	Kılık Kıyafet Kanunu	Kadınların Vekillik Seçimlerine Katılması	Hafta Sonu Tatilinin Değişmesi
1925	30 Kasım 1925	1 Ocak 1926	1928	1930	1931	1933	1934	1934	1934	1935

Toplumsal Alandaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 22

» Soyadı Kanunu

Nedenleri

Osmanlı Devleti'nde soyadı yoktu. Genellikle insanlar aile unvanlarına, baba adlarına, mesleklerine, doğdukları şehirlere veya fiziksel özelliklerine göre çağırılırdı (Örneğin, Ali oğlu Mehmet). Bu durum;

- Askerlik
- Eğitim
- Mahkeme
- Miras

işlemleri başta olmak üzere tüm resmi işlerde karışıklık çıkarıyordu.

Sonuçları

- Resmi işlerde yaşanan karışıklıklar çözüldü.
- Ayrıcalık belirten ağa, hacı, hafız, hoca, molla, efendi, bey, beyefendi, paşa gibi lakap ve unvanların resmi işlerde kullanılması yasaklandı.
- Ayrıcalık belirten unvanların yasaklanmasıyla toplumsal eşitlik sağlandı.
- Türkçe olmayan kelimelerin soy isim olarak kullanılmasının önüne geçilerek milli kimlik korundu.
- TBMM tarafından Mustafa Kemal'e Atatürk soyadı verildi.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Halkçılık
- Milliyetçilik
- İnkılapçılık

» Modern Türk Kadını

Millî Mücadele yıllarında kadınlar erkeklerle birlikte vatan savunmasında görev almışlardır. Ancak kadınlar toplumsal ve ekonomik hayatta erkeklerden çok daha az haklara sahipti.

"Bizim toplumumuz için ilim ve fen gerekli ise bunları hem erkek ve hem de kadınlarımızın öğrenmesi gerekir. Kadınlarımız da fen ilimlerine sahip olacaklar ve erkeklerin geçtikleri bütün eğitim kademelerinden geçeceklerdir. Sonra kadınlar sosyal hayatta erkeklerle beraber yürüyerek birbirine yardımcı ve destekçi olacaklardır." diyen Atatürk, bu düşüncesini gerçekleştirmek adına 1924 yılında hazırlanan anayasaya ilköğretimin kadın ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olduğunu belirten bir madde ekletti. Böylece kadınlara eğitim ve kültür alanında kendini geliştirme imkânı verildi.

1926 yılında çıkarılan Medeni Kanun ile kadınlar; evlenme, boşanma, miras ve istedikleri mesleği yapma gibi konularda erkeklerle aynı haklardan yararlanmaya başladı. Böylece sosyal ve ekonomik hayatta da kadın-erkek eşitliği sağlanmış oldu. **Ancak Türk Medeni Kanunu ile kadınlar siyasi haklarını elde edememiştir.**

Türk Kadınına Verilen Siyasi Haklar

- 1930 yılında kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi.
- 1933 yılında kadınlara muhtarlık seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi.
- 1934 yılında kadınlara milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi.

Böylece kadınlar siyasal alanda da erkeklerle eşit haklara sahip oldu. 1935 yılında yapılan seçimlerde 18 kadın, milletvekili seçildi.

Not: Türk kadını dünyadaki birçok ülkeden önce siyasi haklarını elde etmiştir.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Cumhuriyetçilik
- Halkçılık
- İnkılapçılık

Şapka Kanunu	Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması	Miladi Takvimin Kabulü	Uluslararası Ramazanların Kabulü	Kadınların Belediye Seçimlerine Katılması	Ölçü Birimlerinin Değişmesi	Kadınların Muhtarlık Seçimlerine Katılması	Soyadı Kanunu	Kılık Kıyafet Kanunu	Kadınların Vekillik Seçimlerine Katılması	Hafta Sonu Tatilinin Değişmesi
1925	30 Kasım 1925	1 Ocak 1926	1928	1930	1931	1933	1934	1934	1934	1935

Ekonomi Alanındaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 23

» Türkiye İktisat Kongresi

“Siyasi ve askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsun, ekonomik zaferler ile taçlandırılmazlarsa kazanılan zaferler yaşayamaz, az zamanda söner.” diyen Atatürk, tam bağımsızlık için ekonomik bağımsızlığın da mutlaka sağlanması gerektiğine inanıyordu. Bu düşünce doğrultusunda Atatürk, Lozan görüşmelerinin devam ettiği günlerde İzmir’de Türkiye İktisat Kongresi’nin toplanması talimatını verdi.

Kongrenin toplanma amaçları;

- Milli ekonomi ilkelerini belirlemek
- Ekonomik bağımsızlığa ulaşmak
- Dışa bağımlılığı önleyerek millî üretimi artırmaktır.
- Kongrenin başkanlığını Kâzım Karabekir yapmıştır.
- Tüccar, sanayici, esnaf, çiftçi ve işçileri temsilen 1135 delege katılmıştır.
- Kongrede Misak-ı İktisadi (Ekonomi Andı) Kararları kabul edilmiştir.

Kongre ve Misak-ı İktisadi Kararlarından sonra;

- Millî ekonomi seferberliği başlatıldı.
- Yerli ve millî üretim teşvik edildi.
- Yerli malı kullanımı artırılarak ithalat azaltıldı.
- Tasarruf bilinci geliştirilmeye çalışıldı.
- İlim ve sanat, ekonomik kalkınmanın en önemli unsurları kabul edildi.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Milliyetçilik

» Tarım Alanında Yapılan Çalışmalar

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda ekonominin temeli büyük oranda tarıma dayalıydı. Devletin gelirlerinin en önemli kısmı tarım ürünlerinden elde edilen **aşar vergisinden** oluşuyordu. Ancak halkın bu vergiyi ödeyecek gücü yoktu. Anadolu halkı on yıldır aralıksız devam eden savaşlarda evlatlarını ve toprağı işleyebileceğı hayvanlarını kaybetmişti. Halkın ödemekte zorlandığı **aşar vergisi** 1925 yılında kaldırıldı. Böylece köylü, üzerindeki ağır bir ekonomik yükten kurtulmuş oldu. Devletin, çiftçinin ve köylünün yükünü hafifletmek için **aşar vergisini kaldırması sosyal devlet anlayışının bir sonucudur.**

- 1925 yılında aşar vergisi kaldırıldı.
- Makineli tarım özendirilerek tohum ıslahı yapıldı.
- Köylüye ucuz tohum ve gübre dağıtıldı.
- Tarım Kredi Kooperatifleri kuruldu.
- Ziraat Bankası geliştirilerek çiftçiye krediler verildi.
- Ankara’da Yüksek Ziraat Enstitüsü açıldı.
- Ankara’da Gazi Orman Çiftliği kuruldu.

Aşar vergisinin kaldırılması hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Halkçılık

GAZİ (ATATÜRK) ORMAN ÇİFTLİĞİ

- Örnek çiftlik kurarak tarımı geliştirmek
- Ziraat konusunda uygulamalı eğitim yapmak
- Bazı bitkileri yetiştirip çiftçilere örnek olarak göstermek
- Halkın eğlenebileceğı ve dinlenebileceğı alan oluşturmak
- Ziraat Okuluna girecek gençlerin çiftlikte staj yapmalarını sağlamak

Türkiye İktisat
Kongresi

17 Şubat 1923

Aşar Vergisi’nin
Kaldırılması

1925

Kabotaj
Kanunu

1926

Teşvik-i Sanayi
Kanunu

1927

Sümerbankın
Kuruluşu

1933

Yüksek Ziraat Ensti-
tüsünün kuruluşu

1933

I. Beş Yıllık
Sanayi Planı

1934-1939

Etibankın
Kuruluşu

1935

Ekonomi Alanındaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 23

» Sanayi ve Ticarete Yapılan Çalışmalar

- Yatırımcıların sermaye ihtiyacını karşılamak için 1924 yılında Türkiye İş Bankası kuruldu.
- 1927 yılında çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu (Sanayiye Özendirme) ile özel sektöre devlet destek verdi.
- Tüccar ve sanayicinin sermaye ihtiyacını karşılamak için Sanayi ve Maadin Bankası kuruldu.
- 1933 yılında Sümerbank kuruldu. 1935 yılında madencilik sektörüne parasal destek sağlamak için Etibank kuruldu.

Not: İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlansa da İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması nedeniyle uygulanamadı.

- Yer altı zenginliklerimizi ortaya çıkarmak ve işlemek için 1935 yılında Maden Tetkik Arama Enstitüsü kuruldu.

Cumhuriyetin ilk yıllarında açılan bazı fabrikalar

- 1923 - Uşak Şeker Fabrikası
- 1926 - Kayseri Uçak Fabrikası
- 1933 - Eskişehir Şeker Fabrikası
- 1934 - Bursa Süt Fabrikası
- 1939 - Karabük Demir Çelik Fabrikası

» Denizcilikte Yapılan Çalışmalar

Kabotaj Kanunu

Kabotaj hakkı: Bir devletin kendi kara sularında, iç deniz, göl ve akarsularında taşıt işletme, bu taşıtlarla ülke limanları arasında yük ve yolcu taşıma hakkına sahip olmasıdır.

Atatürk *"En güzel coğrafi durumda ve üç tarafı denizle çevrili olan Türkiye; endüstrisi, ticareti ve sporu ile en ileri denizci millet yetiştirmek yeteneğindedir. Bu yetenekten yararlanmayı bilmiyoruz. Denizciliği Türk'ün büyük millî ülküsü olarak düşünmeli ve onu kısa zamanda güçlendirmeliyiz."* diyerek denizciliğin önemini vurgulamıştır.

- Lozan'da kapitülasyonlar kaldırılrsa da denizlerimizde yük ve yolcu taşıma hakkı bizde değildi.
- Tam bağımsızlığa ve milli ekonomiye aykırı olan bu durumu sonlandırmak için **1 Temmuz 1926 tarihinde Kabotaj Kanunu çıkarıldı.**

Kabotaj Kanunu

- Türk kara sularında yük ve yolcu taşıma ile işletme hakkı Türk denizcilere verildi.
- Ekonomik bağımsızlık sağlandı ve milli ekonomimiz güçlendi.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Milliyetçilik

» 1929 Dünya Ekonomik Krizi

- 1929 yılında başlayan "Dünya Ekonomik Krizi" ekonomimizi büyük ölçüde olumsuz etkiledi.
- Krizin etkisiyle yatırımlar iyice azaldı.
- Devlet bu süreçte özel sektörü desteklemeye devam etse de özel sektör bu krizden olumsuz etkilendi.
- Bunun üzerine devlet halkın temel ihtiyaçları için ağır sanayiye yönelik yatırımları kendisi yapmaya başladı.
- Böylece **devletçilik** ilkesi uluslararası nedenlerden dolayı zorunlu olarak ortaya çıktı.
- Dünya Ekonomik Krizi'nin etkisini azaltmak için yerli malı sergileri açılarak yerli malı kullanımı teşvik edildi.
- Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti kurularak halk tasarruf yapmaya yönlendirildi.

Türkiye İktisat Kongresi

Aşar Vergisi'nin Kaldırılması

Kabotaj Kanunu

Teşvik-i Sanayi Kanunu

Sümerbankın Kurulması

Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün kurulması

I. Beş Yıllık Sanayi Planı

Etibankın Kurulması

17 Şubat 1923

1925

1926

1927

1933

1933

1934-1939

1935

Sağlık Alanındaki Gelişmeler

Kazanım Ders Notu - 24

» Hıfzıssıhha Müessesesi

- 1928 yılında Refik Saydam tarafından kuruldu.
- Kuruluş amacı, aşı ve serum üretiminde ülkemizin ihtiyacını karşılamaktır.
- Hıfzıssıhha Müessesesinin asli görevi halk sağlığını korumak ve geliştirmek amacıyla araştırma yapmaktır.

Günümüzde;

- Ülkemizde üretilen veya yurt dışından ithal edilen her türlü ilaç ve kozmetiklerin, biyolojik ürünlerin kontrollerini yapmak, araştırma ve laboratuvar hizmetlerini yürütmek,
- Gıda kontrol ve beslenme hizmetlerinin gerektirdiği araştırma ve laboratuvar hizmetlerini yürütmek,
- Zehir kontrol ve araştırma hizmetlerini yürütmek,
- Salgın hastalıklarla ilgili araştırma, doğrulama ve laboratuvar hizmetlerini yürütmek gibi yeni görev ve çalışma alanları bulunmaktadır.

Hıfzıssıhha Müessesesi sayesinde;

- 1932 yılında serum üretimi, ülke ihtiyacını karşılayacak düzeye geldi.
- 1934 yılında çiçek aşısı üretimi, ülke ihtiyacını karşılayacak düzeye geldi.
- 1937 yılında kuduz serumu üretilmeye başlandı.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Halkçılık

» Sağlık Alanındaki Diğer Çalışmalar

- Milli Mücadele devam ederken 1920 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kuruldu.
- 1923 yılında Behçet Uz, İzmir Veremle Mücadele Cemiyetini kurdu.
- 1924 yılında İstanbul'da Sanatoryum açıldı.
- 1925 yılında İzmir'de veremle mücadele amacıyla ilk dispanser açıldı.
- 1927 yılında İstanbul'da Veremle Mücadele Cemiyeti kuruldu.
- 1930 yılında Umumi Hıfzıssıhha Kanunu çıkarılarak veremli hastaları ihbar etmek ve hastalığın bulaşmasını önlemek için tedbirler alındı.
- Behçet hastalığı ilk kez 1937 yılında Türk doktor Hulusi Behçet tarafından tanımlandı.

Sanatoryum: Uzun dönemli tedavi gerektiren hastalıklara sahip (verem) hastaların iyileştirilmesi için kurulmuş sağlık kuruluşu.

Dispanser: Ayakta tedavisi yapılabilecek durumdaki hastaların, hafif tedavi edilerek, karşılığında ücret talep edilmeyen bakım evi.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Halkçılık

» Türk Kızılayı

- Osmanlı döneminde savaş alanında yaralanan ya da hastalanan askarlere hiçbir ayırım gözetmeksizin yardım etmek için kurulmuştur.
- 1868 yılında "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askarlere Yardım Cemiyeti" adıyla kurulan Kızılay;
- 1923 yılında "Türkiye Hilali Ahmer Cemiyeti"
- 1935 yılında "Türkiye Kızılay Cemiyeti"
- 1947 yılında "Türkiye Kızılay Derneği" adını almıştır.
- Kuruluşa "Kızılay" adını Mustafa Kemal Atatürk vermiştir.

Sağlık Bakanlığının Kurulması

1920

İstanbul'da Sanatoryumun Açılması

1924

İzmir'de İlk Dispanserin açılması

1925

Hıfzıssıhha Müessesesinin Kurulması

1928

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu

1930

Serum Üretimi

1932

Çiçek Aşısı Üretimi

1934

» Bir Devrin Tanığı: Nutuk

- Atatürk, hayatı boyunca birçok eser yazmıştır.
- Bu eserlerin en kapsamlı olanı Nutuk'tur.
- Atatürk'ün Samsun'a çıktığı 19 Mayıs 1919 tarihinden 1927 yılına kadar gerçekleşen olayları anlatan çok değerli ve kapsamlı bir kaynaktır.
- Nutuk, Atatürk'ün Cumhuriyet Halk Fırkasının 1927 yılındaki II. Kurultayı'nda, 36 saat boyunca yaptığı konuşmanın kaleme alınmış halidir.
- Nutuk, askerî bir deha ve büyük bir devlet adamı olan Atatürk'ün tarihe, dile ve edebiyata da hâkimiyetini ortaya koyması açısından çok önemli bir eserdir.

Nutuk üç ana bölümden oluşmaktadır.

- Milli Mücadele Hazırlık Dönemi
- Kurtuluş Savaşı Dönemi
- Cumhuriyet ve inkılaplar dönemi
- Mustafa Kemal Nutuk'un son sözlerini "en büyük eserim" dediği Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk gençliğine emanet ettiğini vurguladığı "Gençliğe Hitabe" ile bitirmiştir.
- Nutuk birçok dile çevrilmiştir. Bu durum, Nutuk'un evrensel bir özelliğe sahip olduğunun göstergesidir.

» 10. Yıl Nutku

- Atatürk'ün 29 Ekim 1933 tarihinde Ankara Hipodromunda cumhuriyetin ilanının 10. yılı kutlamalarında yaptığı konuşmasına 10. Yıl Nutku denir.
- Atatürk, 10. Yıl Nutku'nda 10 yılda yapılan çalışmaları ve geleceğe yönelik hedefleri anlatmıştır.
- Atatürk'e göre geleceğin emanet edileceği gençliği yetiştirmek devletin esas görevleri arasında yer almalıdır.
- Atatürk'e göre gençler, kendisine sunulan tüm fırsatları en iyi şekilde değerlendirmeli ve var gücüyle çalışmalıdır.
- Türk genci, her şeyden önce milletin bütünlüğüne, bağımsızlığına, benliğine yönelen tehdit ve tehlikeleri göğüslemeyi öğrenmiş olmalıdır.
- Atatürk'e göre Türk milleti, Türk milletinin şan, şeref ve büyüklükleriyle dolu tarihinden güç almalıdır.
- Türk milleti, bir yandan geçmişle övünürken diğer yandan da geleceğe güvenle bakmak için var gücüyle çalışmalıdır.

» Cumhuriyetin Sağladığı Kazanımlar

- Cumhuriyet, egemenliğin millet tarafından kullanılması ile toplumun her alanda kendini geliştirmesine ortam hazırlamıştır.
- Kişi egemenliğinden millet iradesine geçilmiştir.
- Herkesin yönetime katılma hakkı elde etmesiyle devlet millet bütünlüşmesi sağlanmıştır.
- Cumhuriyetle birlikte vatandaşlar yasalar önünde eşit olmuş ve devlet yönetimine katılma imkânı bulmuşlardır.
- Cumhuriyet yönetimi ile kadın ve erkek eşitliği sağlanmış; siyasal, ekonomik ve toplumsal alanda ayrıcalıklar kaldırılmıştır.
- Atatürk'ün kurduğu ve bizlere emanet ettiği Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar yaşaması için Atatürk ilke ve inkılaplarına sahip çıkmalıyız.
- Milli birlik ve beraberliğin korunması, demokrasi-nin geliştirilmesi, akıl ve bilimin etkin kılınması yine cumhuriyete sahip çıkmakla olur.
- Bize sağlanan bu hak ve özgürlükleri kullanmaya devam etmek ve gelecek kuşaklara aktarmak için de cumhuriyete sahip çıkmalıyız.

Atatürk İlke ve İnkıplarının Temel Esasları

Kazanım Ders Notu - 26

» Atatürk İlke ve İnkıplarının Temel Dayanağı

✓ Türk milletini yüceltme	Cumhuriyeti yaşatma	✓
✓ Vatan ve millet sevgisi	Milli tarih ve dil bilinci	✓
✓ Bağımsızlık ve özgürlük	Çağdaşlaşma	✓
✓ Milli egemenlik	Milli birlik ve beraberlik	✓

» Atatürk İlke ve İnkıplarının Temel Esasları

✓ Milli bağımsızlık hedeflenmiştir.	Akılcılık ve bilimsellik istenmiştir.	✓
✓ Milli egemenliğe önem verilmiştir.	Milli tarih bilincinin olması istenmiştir.	✓
✓ Milli birlik ve beraberlik istenmiştir.	Milli dil bilincinin olması istenmiştir.	✓
✓ Milli kültürün geliştirilmesi istenmiştir.	Çağdaşlaşmaya önem verilmiştir.	✓

» Atatürk İlkelerinin Temel Özellikleri

Milli egemenlik ve bağımsızlık temeline dayanır.	Hak ve hürriyetleri koruyucudur.	Akılcı ve bilimseldir.
Kaynağı Türk kültürüdür.		Birbiriyle uyumlu ve birbirini tamamlayıcıdır.
Taklitçi değildir. Kabul edilmesinde dış zorlama yoktur.		Kağıt üzerinde kalmamış, uygulamaya da yansımıştır.
Evrensel ve barışçıdır.	Türk milletinin ihtiyaçlarından ortaya çıkmıştır.	Laik düşünce ve hukuka dayanır.

» Atatürk İlkeleri ve Bütünleyici İlke Eşleştirilmesi

Bütünleyici İlkeler	Atatürk İlkeleri
Milli bağımsızlık	Milliyetçilik
Milli egemenlik	Cumhuriyetçilik
Milli birlik ve beraberlik	Milliyetçilik
Akılcılık ve bilimsellik	Laiklik
Barışçılık	Halkçılık
İnsan ve insanlık sevgisi	Bütün ilkeler

Atatürk İlkeleri

Kazanım Ders Notu - 18

» Atatürk İlkeleri ve Atatürkçülük

Atatürk tarafından ortaya konulan, temelini Atatürkçü düşünce sisteminin oluşturduğu, tam bağımsızlığı ve çağdaşlaşmayı sağlamayı amaçlayan ilkelere Atatürk ilkeleri denir.

Atatürk ilkeleri şunlardır

- Milliyetçilik
- Cumhuriyetçilik
- Laiklik
- Halkçılık
- Devletçilik
- İnkılapçılık

Atatürk İlkelerinin Ortak Özellikleri

- Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
- Kaynağı Türk milli kültürüdür.
- Evrensel ve barışçıldır.
- Birbirleriyle uyumlu, birbirini tamamlayıcıdır.
- Akılcı ve bilimseldir.
- Milli egemenlik ve bağımsızlık temeline dayanır.
- Laik düşünce ve hukuka dayanır.
- Hak ve hürriyetleri koruyucudur.
- Taklitçi değildir.
- Kabul edilmelerinde dış baskı ve zorlama yoktur.
- Uygulamaya da yansımıştır.

Dikkat: Atatürkçülük, dogmatik ve statükocu değildir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün akıl ve bilimin öncülüğünde devletin ve toplumun çağdaşlaşması amacı ile siyasi, ekonomik, toplumsal alanlardaki düşüncelerine "Atatürkçülük" denilmektedir. Atatürkçü düşünce sisteminin temeli Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde yapılan inkılaplar ve Atatürk ilkeleridir.

» Milliyetçilik

- Milletini sevmek, milletini yüceltme amacını benimsemek ve o yolda yürümektir.
- Milli birlik ve beraberliği sağlama amacını taşır.
- Ayrıştırıcı değil, birleştiricidir.
- Türk ırkının üstünlüğüne değil, ulusların eşitliği temeline dayanır. Bu nedenle ırkçı değildir.
- Temelinde tam bağımsızlık vardır. Ülke ve millet bütünlüğüne önem verir.
- Türk milletinin maddi ve manevi değerlerine sahip çıkmayı amaçlar.

Bu ilke doğrultusunda yapılan inkılaplar

- TBMM'nin açılması
- Kabotaj Kanunu
- Kapitülasyonların kaldırılması
- İzmir İktisat Kongresi
- Türk Tarih Kurumu
- Türk Dil Kurumu
- İstiklâl Marşı'nın kabulü
- Şirketlerin millileştirilmesi
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu

İpucu ve anahtar kelimeler

- Türk
- Milli
- Vatan
- Kültür
- İstiklâl
- Dil, tarih
- Beraberlik
- Bağımsızlık

» Cumhuriyetçilik

- Cumhuriyetçilik, devletin yönetim şekli olarak cumhuriyeti kabul etmek, bu yönetimi benimsemek, onu korumak ve yaşatmak demektir.
- Cumhuriyet, egemenliğin millete ait olduğu yönetim biçimidir.
- Egemenliğin millete ait olduğu bu yönetim şeklinde herkesin seçme ve seçilme hakkı vardır.
- Cumhurbaşkanı başta olmak üzere devlet yöneticileri seçimle iş başına gelir.
- Halk tarafından seçilen meclis üyeleri halkı temsil eder ve halk adına karar alır.

Bu ilke doğrultusunda yapılan inkılaplar

- TBMM'nin açılması
- Anayasaların kabul edilmesi
- Saltanatın kaldırılması
- Cumhuriyetin ilan edilmesi
- Halifeliğin kaldırılması
- Siyasi partilerin kurulması
- Kadınlara siyasi hak verilmesi

İpucu ve anahtar kelimeler

- Siyasi
- Yönetim,
- İdari
- Milli egemenlik
- Siyasi partiler
- Oy vermek
- Milli irade
- Seçimler

